

391861

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201801111

CINE SUNT UNGURII

ȘI

CINE SUNT ROMÂNII

DE

BCU Cluj - Central University Library Cluj
IOAN ATHANASIAȘ

ADVOCAT.

*Fost președinte al tribunalului Ilfov secția comercială.
Membru în societatea Geografică. Membru în societatea pentru
învețărura poporului român și membru al societății Etnografice
Poliglotă din Milan.*

Ediția a treia

BUCUREȘCI

TIPOGRAFIA MODERNA, GREGORIE LUIS, STRADA ACADEMIEI 24

1891

*Daruiată mie de Doa Maria Lempp.
A. S. Vasulescu 11/23 Noembrie
741. Miercuri 7 1/4 20*

CINE SUNT UNGURII

SI

CINE SUNT ROMANII

DE

BCU Cluj
IOAN ATHANASIAȘ Cluj

ADVOCAT.

*Fost președinte al tribunalului Ilfov secția comercială.
Membru în societatea Geografică. Membru în societatea pentru
încetărura poporului român și membru al societății Etnografice
Poliglotă din Milan.*

Ediția a treia

BUCURESCI

TIPOGRAFIA MODERNA, GREGORIE LUIS, STRADA ACADIMIEI 24.

1891

Către cititori

Hongariser même les pierres,
pour ne pas périr.

Kossouth.

*Către cititori. — Furia unghurească. — Pressa streină. —
Statistica. — Concluziuni.*

Către cititori. Pe la 1869 M. S. Regele Carol I. era Domn, numai de vr'o trei ani pe atunci, pe tronul lui Ștefan cel Mare și Mihaiu Bravul.

Se scie de toți poziția noastră politică de pe atunci, cât era de precară; căci mai toată Europa nu privea cu ochi buni actele noastre politice, și mai cu seamă urcarea lui Carol I pe tronul Domniei Românilor. Austro-Ungaria escela în piedicele ce ni se făceau.

Dar faptul împlinit, doamna Austro-Ungaria închide ochii, și cântă în corul celor-alți suverani Domnului Românilor, „Bene, bene — respondere, dignus est intrare etc.“

Cu toate acestea, totuși nu putea digera ușor hapul înghițit prin recunoașterea politiceii române inaugurată la 1866.

De la această dată pressa Austro-Ungară n'a încetat un moment d'a arăta, că ce au făcut Români la 1866 nu era de talia lor.

La 1869 pressa Maghiară mai cu seamă întrece

ori-ce margini a escela în arta d'a insulta și maltrata; căci este o artă, când cine-va se distinge până la gradul a nu avea rival!...

Ei dar insultă și maltratează până la ridicul, până ce, în mânia lor, devin spasmodici!..

Ei maltratează pe Români și pe Domnul lor.— Ei n'așu scrupul, nu cunosc cuviință, ignorează istoria lor din dorința d'a insulta.

Eu unul nu am putut tăcea atunci, precum ved cu o mare mândrie națională că, ađi după 21' de ani, se ridică din nou proteste din România liberă contra sêlbătăciei maghiare, și încep a lucra pentru strîngerea la un loc a întregului element românesc, lucru ce de mult trebuia început.

S'a întârziat.... Nu e nimic.... Bine că a început și acuma....

Mai bine târziu de cât nici-odată, mai cu seamă că pentru lucrurile mari nici-odată nu e târziu..... Eu unul nu am putut tăcea atunci, cum nu pot tăcea nici ađi, și am ridicat slaba-mi voce contra insultătorilor neamului nostru și ai Domnului nostru.

Protestul meu a fost publicarea broșurei mele de la 1869, ce ađi o reproduc aci din nou, — pentru a treia óră după epuizarea secundeii ediții numai cu o lună și jumătate de la apariția ei, în 5000 exemplare, — aducând aminte din nou Ungurilor, că sunt mai răi și mai sêlbatici de cât la 1869, și că civilizațiunea înaintată a sfîrșitului *veac de aur*, — 'i lasă tot *aramă, ci nu aur*!....

N'ași fi luat condeiul ađi, reproducându-mi modesta lucrare, dacă n'ași fi vedut că, în această lun-

gă perioadă de 21 de ani, vrășmașii noștri vecini, în loc să se illustreze prin virtuți și moravuri priimitoare de civilizațiunea actuală, din contră ei devin mai tenaci în *sêlbaticile lor apucături*, persecutând tot ce nu este maghiar.

Luând condeiu! în mână a protesta din nou contra neomenoasei conduite maghiare, mă simt dator a-mi arêta marea satisfacere, vèdënd pe Români din România-Liberă că s'aũ deșteptat din *lunga-le somnolență*, și cu curagiũ și credință în drepturile sfinite românești încep marea luptă a realisării unirii tuturor Românilor sub un singur sceptru, dacă nu într'un viitor apropiat, dar cel puțin a 'nmuia cerbiția maghiară, spre a îmbunătăți sórta fraților noștri de sub administrația lor.

Sângele nevinovat al lui Horia și Cloșca și vitejia lui Iancu cer rës bunare, și Români cei cu *brațele libere și deslegate* sunt datori a deslega brațele tuturor Românilor, ca să mărească mai mult *hora unirii*, pe care nemuritorul Alexandri a cântat'o ân-téia oară la 1859.

— Un rësboiũ de gintă pentru noi Români era cea mai înaltă politică; cea mai mare faptă națională, și cea mai lăudabilă acțiune pentru o nație care voește să trăiască prin ea, a cărei voce să fie ascultată și respectată.

Sunt o sumă de Români în prejurul nostru, în toate părțile, încotro te întorci, găsești Români.

Români peste Balcani, Români peste Carpați, și de veacuri întregi și unii și alții nu numai că stau departe de noi, și noi de ei, ba încă pare că nici

semănăm a *rudenie*, pare că nu avem toți origina din bătrâna și ilustra noastră mamă comună **Roma !.**

Au tăcut veacurile, dar tăcerea nu poate fi eternă, căci pare a se da semnalul recunoașterii acestei sfinte rudeni, în care circulă acel'ași sânge, are a-celeași oase, carne, obiceiuri, aspirațiuni și limbă.

România independintă și metropola Românismului, cere și voește independința tutulor Românilor.

Limba mai cu seamă este certificatul cel mai ne-peritor al dovedirii neamului nostru. Este actul stă-rii civile al filiațiunei române. Și contra acestui cer-tificat mai cu seamă inamicii noștri se năpustesc cu sêlbătăcia lor asiatică a ni-l răpi, sciind că fără el nu vom mai putea nici-odată începe marele proces al revindicării naționalității Române.

Contra acestei hrăpiri și noi trebuie să ne sculam a o nimici, și a ne impune lor, cum am sciut a ne impune tot-d'auna.

Toate preocupările acestor rēi vecini au fost și sunt a răpi limba Românilor, și maghiarismul este triumfător.

Sunt ani îndelungați, de când sistema persecuțiu-nilo prin școli continuă fără nici o sfială, de când pressa română nu mai poate vorbi d'ale Românilor, fără să nu'și ia aspre pedepse.

Sunt dator ca, fără a merge încă mai departe cu apărarea noastră contra Ungurilor, să rog mai 'na-inte de tôte pe cititori, să bine voiască a priimi re-cunoștința mea pentru încuragiarea și marea sim-patie, cu care a priimit acēștă modestă a mea lu-crare în a doua ediție.

Gratie dar buneii sale priimiri, ea ese pentru a treia oară la lumină.

Cred că frumosul succes al acestei modeste lucrări nu se datorează de cât marei și nobilei cauze ce dînsa apără.

De sigur s'a încuragiat această broșură, fiind-că ea este întîlnirea generală a sentimentelor Românesci, hotărâte a apăra cu vigoare drepturile sfinte și imprescriptibile ale *Latinității* deținute de *usurpatori*.

Această latinitate o reduc la noi, la frații noștri înjugați la carul Statului maghiar; dar cu mult de tot suntem lor superiori la număr și la civilizație.

Căci de alt-fel această chestiune, d'o importanță capitală civilizațiunii actuale, privesce pe suror^a noastră mai mare, pe nobila și majestósa Franca pe marele și civilisatorul popor frances, care prin forța,—averea,—priceperea,—și ne-întrecuta sa inteligentă póte să facă ce nu pot face nici odată cei mici.

Franca și cu Italia singurile pot ridica *drapelul Latinității*, lucrând pentru reușita gîntei Latine, lăsată pe pămînt ca să represinte pe Dumneđeú. ¹⁾

Latinitatea represintă Dumneđeirea.

Dumneđeirea represintă civilizațiunea.

Și civilizațiunea represintă *Bunătatea, Egalitatea, Dreptatea și fraternitatea*. Toate acestea sunt consecințe ale dreptului natural, care se inspiră de la *puterea divină*.

În țara *Divului Dante*, în Teatrul popular din

¹⁾ Caântul *Ginta Latină* de Alexandri, premiat la concursul de l Montpelier.

Messina, în luna Ianuarie trecut a. c., un nesocotit de cântăreț a încercat să cânte cuplete contra Franciei, dar a fost pus la locul lui.

Spectatorii din întreaga sală s'a ridicat ca un singur om, au fluerat pe îndrăsneț și au strigat *Trăiască Francia!*, *Trăiască uniunea Latină!*...

Da... Să trăiască Francia, să trăiască Italia, care cere *uniunea Latină*; căci mână în mână Francia cu Italia ambele pot duce cu succes stabilirea uniunii Latine, care de mult și adastă realizarea ei.

Francia cu menirea-i civilisătoare, Francia, țitorea facei luminei și progresului, trebuie să întindă mâna surorii sale Italia, și Ele împreună să întindă mâinile și să sprijinească pașii tuturilor Latinilor, cari ađi staă departe unii de alții, ba unii din ei chiar sunt batjocura și prada celor mai înapoiăți din secolul nostru.

Latinismul pentru noi, **Românii din România liberă**, astă-đi constă în desrobirea Românilor batjocoriți și schingiuiți de antihumanii Hunni, transformați printr'o eroare diplomatică în popor cu viață pe pământ!....

Românii din tóte unghiurile lumii suntem datori cu toți să mulțumim cu recunoștință guvernului României libere din Ianuarie trecut a. c., care a încurajat puternic Liga culturală Română, recunoscând'o ca persónă morală, pregătind'o ast-fel pentru realizarea idealului *uniunii Românesci*.

Tóte aceste pregătiri pentru noi nu sunt de cât nisece acte provocate de înalta nedreptate esercitată đilnic de vecinii noștri Unguri contra fraților noștri din Transilvania și Ungaria, atât de credincioși Regelui lor

Francisc Iosef, care ađi, spre culmea nedreptății, s'a făcut și El complicele sêlbătăciilor Unguresci.

Geniul human pornit pe calea binelui, cu cât mai mult 'și esercită activitatea sa în această direcțiune, cu atât mai mult binele crește și lumea folosește de el.

Cu cât însă acest geniū se silește a se desvolta pe calea rēului, cu atât mai mult omenirea e forțată să supoarte atrocitățile rēului, condamnat de dreptul natural, de la care lumea e datoare să se inspire în harmonicul sēu traiu, pentru feliicitatea tutulor în genere.

Porniți vecinii noștri Unguri pe calea rēului, spiritul lor s'a rafinat, și ast-fel din rēu în mai rēu, în descoperirea mijloacelor lor de persecuție a tot ce nu este maghiar, în adevăr a găsit ce le trebuia spre maghiarisarea nemaghiarilor prin infiintarea asilelor de copii de la 3—6 ani.

Lumea toată s'a revoltat și este în stare de revoltă permanentă, până la stîrpirea acestor odioase și degradătoare măsuri ființei omenesci. Toți aū blamat și blamează neomenoasă conduită Ungurească, afară de complicele lor Rege, care 'și-a exprimat dorința să vadă cât mai curēnd votat proiectul de lege al asilelor de copii, și ca aceste asile să aducă rezultatele directe.

Ingâmfăți prin natura lor, *bolnavii noștri de minte Unguri* devin și mai îngâmfăți, vēdîndu-se sprijiniți de Regele lor, pe care 'l cîntă dicîndu-i.

„In acéstă direcțiune cuvintele Regelui aū o *importantă epocală*. In momentul când Tronul 'și în-
„dreaptă atențiunea spre acésta, și-și ridică *vocea în-*

„*curagiătoare*, pe tărîmul vieții noastre publice pă-
 „șește un *factor*, pe care-l *salutăm prin înclinarea*
 „*stégurilor* noastre, pentru că acesta este o schim-
 „bare, pe care de veacuri nu am găsit'o, și pe care
 „de zece ani o adăstăm. Familia Regală, capul în-
 „coronat al acestei familii glorioase, dă cuvîntul de
 „ordine și dorința d'a răspîndi limba maghiară.“

„Acela care învață ungurește, face pe voia Re-
 „gelui. Acela care învață pe altul, este plăcut înain-
 „tea Tronului.“

„Cu asemenea schimbare ne apropie (Ungurii) de
 „sərbarea existenței noastre de una mie ani.“

Mai departe continuind voinicoșii Unguri, în-
 deamnă pe Regele lor să meargă înainte spre *Kis-*
dedöv.

Lumea civilisată și imparțială crede din contră că,
 mergînd tot înainte pe această cale, în loc de *Kis-*
dedöv veți găsi întunericul, în care veți cădea spre
 a adăsta d'acolo marea sərbătoare încă alte veacuri
 întregi, fără a mai putea vr'o-dată eși la lumină!

Din contră, cuvîntul împăratului este cuvîntul de
 desordine, în care veți cădea în curînd prin deștep-
 tarea celor apăsăți de voi, deșteptare ce a început.
 Atunci veți adăsta încă veacuri întregi a câștiga
 ce în curînd de sigur veți pierde, după cum măr-
 turisiți că ați adăstat.

Și fiind-că vorbim de lumea civilisată, care batjo-
 coresce Kisdedovurile maghiare, vom aduce ca do-
 veți, pe lângă conduita maghiară, și Pressa streină,
 care îndeamnă pe nemaghiari a nu se lăsa să fie
 învinși.

Furia ungurească. — Mai 'nainte însă d'a ajunge la luminata și mult imparțiala pressă, și cea france-să mai cu sémă, să începem cu epileptica conduită ungurească, cu care cred că se pot stabili și ei în lume, ca popor luminat bine înțeles.

Și vorbind aci de neomeneasca conduită maghia-ră, nu voiū vorbi de invectivele aruncate de jurna-
lele lor din Pesta asupra broșurei mele; căci per-sonalitatea mea e o picătură de apă în Ocean, în fața marilor principii de cari aci ne ocupăm și pe cari Ungurii le ignorează cu perfecțiune. Trecând dară peste aceste atacuri personale, ca să viū mai repede la mijloacele cu care sërmanii Unguri cred că pot atinge scopul lor.

Așa dar lumea sē mișcă.

Germanii din Ungaria țipă. Românii din Ungaria țipă, cei din Transilvania asemenea, Slovaciū etc toți țipă și pacinic se adună, toți protestă contra aces-tor asile cu tendința ucigătoare, toți lucrează pen-tru neisbânda Ungurească.

Lupta pe tărîmul pacinic și al legilor este drea-ptă și tolerată de toate popoarele afară de Unguri.

Iată ce se petrece din partea Ungurilor în loca-litățile populate de veacuri de Români.

Românii din Brașov ¹⁾ și din comitetul cu acel'ași nume, s'aū strîns în mare număr sub preșidenția d-lui dr. A. Mureșeanu, protestând contra măsurilor distrugătoare a Bisericei Române, a limbei Româ-ne și a asilelor de copii, fiind-că deslipesc cu d'a-

¹⁾ Jurnalul din Bucuresci *Adevèrul* de la 14 și 15 Ianuarie, stil vechiū a. c.

silă pe copii de părinții lor, de limbă, de patrie, făcându-i a uita pe viitor patria și neamul lor.

Această adunare s'a terminat în strigăte: Să trăiască Românismul și împăratul lor.

Gazeta Ungurească „*Pester Lloyd*“, după ce batjocoresce adunarea din Brașov, după ce se încearcă a parodia liga pentru cultura Română din Regatul Românilor, continuind mai departe, s'ermanii devin în urmă *ridiculi*!... Ei amenință pe Români liberi cu intervenția diplomatică, și apoi de sigur cu armele, exprimându-se după cum urmează :

„De va fi pusă Austro-Ungaria între alternativa „d'a lăsa să i se periclitesc integritatea de către „un vecin *mic* și *lacom*, și între aceea d'a pune la „reson pe turburători, ea va lucra atunci conform „vechilor tradiții Europene, care vorbesc pentru a- „vantagiul unei puteri mari față cu un *parvenit mic*“ Aceasta e judecata fabulei Lupul și M elul, ci nu a dreptei Europe.

Așa vorbesc vitejii Unguri, punându-se la spatele Austriei, când e vorba de vitejie.

Aceasta este limba Ungurească și mijloacele lor în apărarea pretinselor lor drepturi.

Drepturile se apără cu legea, se apără cu istoria, cu documente, cu tradițiuni, cu cuviință, cu puterea argumentării, ci nu cu *insolență*. Căci insolent este a face parveniți pe Români, pe când voi sciți că ei descind din nobila și majestoasa *gintă Latină*.

Parvenit sciți că e acela care din mic a ajuns ceva, uitând în urmă ce a fost în trecut.

Aceia dar, cari din nimic au ajuns ceva. sunteți voi

Ungurii, căci dintr'un trib de nomazi ați ajuns și voi a trăi ca popor în lume, uitând *noroiul din care ați eșit!*... Voi dar sunteți *Parveniți!*...

Cuvîntul de popor *mîc* e inesact, căci numai în Regatul Românilor suntem peste *cinci milioane de Români*, afară de milioanele de Români cari în cîrînd vî vor fugi din mîna. Vom vorbi mai la urmî despre cifrele statistice.

Cît despre amenințările de intervenire saŭ punere la reson, de veri-ce natură fie ele, nu putem face alt-ceva, de cît a rîde și a avea milă de sîrmanii Unguri căduți în așa *mare ridicul*.

Vî adăstăm cu brațele deschise; ne e frică în să că nu veți veni, fiind-că voi sciți că Românilor *nu le place carne de porc*.

Mai departe vecinii noștri adaogă.

„Maghiarii trebuie să-și adune toate puterile, pen-tru ca să nu-și piardă toată răbdarea, cînd citesc „articolul cîte unei foi Bucurescene, saŭ al cîte u-nei gazete maghiarofage din Germania despre si-tuația Românilor din Ungaria.“

„Acel conglomerat al minciunilor obrasnice, acea „supremă finetă a seducerii, care, garnisită cu tur-barea urei de rasă, se manifestă în acêsta, e în „adevăr fără perechie.“

„Ar trebui să le facem proces de calumnie, în „numele națiunei maghiare, înaintea tribunalului minții „sănătoase și nepreocupate, dacă adversarii nostri nu „ar fugi dinaintea noastră.“

Este lung și nesărat acest articol, afară de inso-lența care la ei este din nascere.

Toată epilepsia a dat peste ei numai din cauza ligei pentru cultura uniunii Române din București.

Cum? Ungurilor să le fie permis maghiarisarea celor cari nici în carne, nici în oase, nici în sânge nici în moravuri nu se aseamănă cu Ungurii, și Românilor să nu le fie permis a se apăra de pericol, și de ucigași, care voesc să eserceite carnagiilor lor la lumina dălei în fața Europei humanitare, dreaptă și civilisată?!... Sunteți nebuni rău, vai de voi, balamucul vă e adăpostul!...

Nu mai puteți raționa de loc, mintea vă lipsesce, și loc în societatea sănătoșilor nu mai aveți; bine ar fi să vă ocupați a maghiarisa pietrile, după poavața compatriotului vostru Kossuth; căci pe Români, Slavi sau Germani de la voi, în veci vecilor nu-i veți maghiarisa.

De la Brașov opunerea contra asilelor ajunge la *Caransebeș*. Adunarea de alegători Români aci este mai mare. Acastă adunare în primul rând votează omagele și încrederea ei deputatului maghiar *Macsary*, care singur în dieta Ungariei a luptat contra acestor asile, singur a vădut cu înțelepciune și dor de țara lui maghiară că aceste asiluri sunt ucigătoare, și că mâine aceste măsuri poate să ucigă pe asasinii de ađi ai celor nemaghiari.

Macsary singur vede și simte că cine sapă groapa altuia, el cade în ea.

Deși adunarea din Caransebeș n'a avut nimic de nelegal, cu toate astea Pester Lloyd declară că contra Casinului Românesc din Caransebeș s'a deschis

o cercetare judecătorească, fiind-că a discutat ces-tiuni politice.

De la Caransebeș Româniî se adună la Sibiū, unde peste 1000 alegători în perfectă ordine protestă și ei tot contra asilelor maghiarisatoare, ¹⁾ și Ungurii cu jurnalul lor guvernamental din Cluj, *Kolozsvár*, din nou ia la răfuială liga din Bucuresci.

„Liga din Bucuresci, dic Maghiarii, s'a înființat pe „față contra lor, visând Ardealu. Dacă lucrurile staū „ast-fel, ei pot jusitfica Europei cele mai stricte mē-„suri. Căci acești domni (noi cei din Bucuresci) tot „zugrāvind pe dracul pe perete, acesta va eși odată. „Că de vor continua a le face neplăceri, ei vor sci „să-și facă datoria.“ Să ne esplicăm :

Este adevărat că noi Româniî din Bucuresci am înființat liga foarte pe față, și lucrām asemenea tot pe față contra voastră Ungurilor; ci nu pe furiș, nu pe ascuns, ci nu ca voi la întuneric. Liga maghiară funcționează de șase ani și nimeni n'a sciut, până ce legea asilelor n'a venit în cameră. Aū lucrāt pe ascuns ca hoții vecinii Unguri, aū cređut că prin surprindere aū să facă aceea ce sciaū bine că alt-fel nu vor putea face.

Ce mare deosebire e a lucra pe față, de a lucra pe ascuns!!....

A lucra pe față va să dică a fi onest, a se apăra de un atac nedrept, a-ți arăta armele de luptă. A lucra pe ascuns va să dică a fi hoț, *neonest*, a fi om de rînd, om născut din ordure. Aceștia sunt vecinii Unguri, căci lucrați pe întuneric!

¹⁾ Jurnalul *Timpul* din Bucuresci, 27 Ianuarie stil vechiū a.c.

Vreți să justificați Europei măsuri stricte contra noastră. Dar Europa vă cunoaște, vă vede și vă apreciază îndestul, după justa-vă valoare. Imediat veți vedea ce dice și pressa Europei despre voi.

Dar nici nu aveți nevoie de Europa, noi vă invităm să poftiți, și fiți siguri că veți găsi pe Români aceiași de sub steagul lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul.

Iar dracul cel zugrăvit pe perete, de-i va veni gustul să iasă din perete, să fiți siguri că pe voi vă va lua, de nu vă veți apropia de civilizațiunea Europei, care vă tolerează să trăiți în ea, nedeslipiți de asiatica-vă sălbătăcie cu care ați venit.

Cu toate amenințările și grosolanele voastre insulte, Românii și fac loc printre rândurile voastre inamice, adunându-se neconținut, și protestând în fața lumii oneste.

Așa a fost, la 9 Februarie a. c., o mare adunare de Români la Lugos și Zorlentul-mare.

Au luat parte sute de alegători, au vorbit patrioți mari, ca d-nu avocat C. Rădulescu, ca preotul N. Scipion și alți Români, cari sciū să înfrunte pericolul, și cari au declarat sus și tare că *Românii se declară gata a se apăra contra ori-cărei tendințe de maghiarisare.*

Așa este că această hotărîre aruncă pe dracu după perete în spinarea Ungurilor nebuni? ? ! !

La 26 Februarie a. c. o altă impuitoare adunare de alegători la Cluj sub presidenția D-lui Coriolan.

Adunarea a declarat că dorește înfrățirea cu toate cele-alte naționalități, dar se împotrivesce asilurilor de copii, și reclamă drepturile lor.

Atâta și nimic n'a mai făcut adunarea.

Au făcut Ungurii însă mai mult.

O mare îngrămădire de Unguri ședeau împrejurul sălei și la ușa adunării. În diferite rânduri au voit să intre cu forța în sală. La eșirea din sală toți Românii au fost huiduiți, fluerăți, iar alții cu capetele sparte, căci aruncau cu pietre în ei.

Aceasta va să zică, în năravurile Unguresci, libertatea întrunirilor.

La toate aceste crime naționale tot neamul Unguresc e părtaș fără deosebire de clase, învățați ori agramatoși.

Studentii academisti Unguri, ei mai cu seamă ațîță lumea, ei împresoară casinul, unde adunarea era strînsă, ei flueră, ei sparg capete cu pietre¹⁾.

De la capete sparte Ungurii aleargă la întemnițări. Septimiū Albini, directorul jurnalului *Tribuna* din Sibiu, este condamnat la șase luni închisoare și o groasă amendă, rumai că a dis în jurnalul său următoarele:

„*Această țară (Ardealu) nu este o patrie exclusiv Ungurească, ci este și a Românilor*“²⁾. Judece lumea dreaptă și imparțială, dacă aceste cuvinte coprink în ele ceva insultător pentru Maghiari?!

Cu toate astea Albini e de curînd închis într'o u-medă celulă a închisorii din Sibiu.

Pe lângă multe încă alte procese scandaloase și vexatorii din partea Ungurilor, nu se poate uita ușor

¹⁾ Jurnalul *Pester Lloyd* și *Egye'értés* din luna Martie a. c.

²⁾ *Adevărul*, 17 Februarie a. c. stil vechiu.

asemenea recentul proces făcut *ilustrului și valorosului cetățian și marele General Doda din Caransebeș!*

Cu un cuvînt pe pămîntul lui Traian și al urmașilor săi, ați nu mai are nimeni voe a vorbi și cugeta Românește: *fără a nu fi ucis de Unguri!...*

Nu are dreptul la viață pe acest pămînt al libertăților străbune, de cât Maghiarismul!...

Aide!.. mergeți orbilor înainte în prăpastia ce singuri v'o faceți; căci orbirea pe om nici-odată nu-l duce de cât la peire!....

Toate legăturile lor de ori-ce natură cu nema-ghiarii sunt odioase, sunt rapace.

Să ne servim, a dovedi ce susținem, d'un fapt al unui magnat Ungur.

Acest fapt 'l împrumutăm dintr'o broșură a d-lui avocat Periețeanu Buzău, scrisă în franțuzesce și tipărită la Paris în 1870, și intitulată: „*La Transylvanie et son union forcée avec la Hongrie.*“

Mai ântâiu această valoroasă și patriotică lucrare a d-lui Buzău este susținută d'o mulțime de publiciști distinși, streini și Români, cari aū scris despre Români Transcarpatini și despre nedreptățile ce li se fac de Unguri, cari într'o noapte, de frica luminei, aū votat în dieta lor anexarea Transilvaniei la Unguri!

Publiciștii consultați de d-nu Buzău sunt: *Ubicini, M. de Girando, Elias Regnault, Papiu Ilarian* și alții.

Cercetările cele mai minuțioase ale acestei importante lucrări sunt mai cu seamă asupra esceselor și vexațiilor diverse, pe cari Ungurii le esercită mai cu seamă asupra Românilor de sub administrația

lor. Printre alte multiple și dureroase exemple, ce ne aduce la cunoștință lucrarea d-lui Buzău, merită toată atenția oamenilor onești conduita baronului Ungur *Apor*.

Baronul *Apor* e un mare proprietar și președintele Curții de apel din Mureși-Ohorhei.

El chiamă în judecată pe nisce țărani, cari se cred proprietari de bună credință pe câte-va parcele de pământ după domeniile lui *Apor*, situate în apropierea orașului Tofelani.

Baronul mai ântâiū nici nu degnia a sta la discuție cu țeranii înaintea Tribunalului, dar fiindcă proverbul vechiū dice : „*interesul poartă fesul*“, baronul susține că, după vechile legi neabrogate, indivizii chemați de el în judecată nu sunt alt-ceva de cât nisce clăcași revocabili după voință.

Baronul n'a putut presenta judecătii nici-un act scris, dar a mai adăogat, pentru rușinea veacului în care trăim, că, „după oare-care veche organiza-
„re **feodala**, acești țărani nu erau de cât nisce de-
„ținători cu titlu precariū, în virtutea cărui lucru ce-
„re *imediata* expulsare a țeranilor“ cari nu erau mai puțin în număr de cât la trei sute persoane.

Tribunalul era compus numai de Unguri, țeranii nu sciaū a vorbi limba Tribunalului, cu toate că, chiar d'ar fi sciut, tot nu le era de folos.

Țeranii la rândul lor apărându-se, dovedesc că nu sunt clăcași, ei dovedesc posesia proprietății lor cu documente de pe la începutul veacului trecut.

Apor este cređut pe cuvînt, și țeranii imediat fură dați afară din averea lor, din pământul lor posedat

prin străbunii lor încă de la începutul secolului XVII, fără să scie încotro să apuce!

Rămași fără nici un adăpost, fură siliți locuitorii a se campa pe strade. Autoritățile însă temându-se ca acest trist spectacol să nu producă vr'o emoțiune generală, Primarul din Tofelani, în urma unor ordine severe ale Prefectului local, forțează pe nefericiții țărani ca în 24 ore să părăsescă locul, contrariu toate lucrurile lor vor fi aruncate în toc.

Sărmanile ființe!... Abia găsiră adăpost în cimitirul din localitate și protecția carității publice!..

Incidentul acesta se petrecea la 1869 în țara Zulușilor maghiari, cari au pretenția a trăi în Europa ca națiune.... *Selbătăcia acestui incident* a revoltat și pe pressa Vienesă.

Așa jurnalul Vienes *Der Osten* (Orientul) feștelește în termenii cei mai energiei pe baronul Feodal, făcându'l ridicul în opinia publică generală.¹⁾

De la origina lor Ungurii și până ađi, și pe viitor, de se va mai întempla să trăiască ca nație, lucru aproape incredibil, n'aũ fost de cât *zănatici*, ducând șiovinismul lor până la ridicul. Așa, în momentul când scrim aceste rânduri, incidentul vamal cu Austria în dieta lor încă nu e terminat.

Ungurii, cari au de Rege pe împăratul Austriei, Ungaria care face parte din Austria, și ambele împreună compun imperiul Austro-Ungar, să se răsboiască între ele pe câmpul economic, pe câmpul vamal!! In toate mișcările ei Ungaria nu transpiră

¹⁾ Broșura d-lui Buzău pag. 16 și 17.

de cât deslipirea de Austria, ea voește să fie Stat independent și de sine stătător. Această obrăsnicie Ungurească a întrecut marginile veri-cărei toleranțe!

Pressa streină. Să vorbim aci și de câte-va jurnale streine, cari s'aũ ridicat contra Ungurilor din cauza anti-umanelor lor asile de copii.

Așa jurnalul *Timpul* din Bucuresci din 25 Decembrie, stil vechiũ, 1890, sub titlu de Germanii în Ungaria, copiează după jurnalele din Berlin următoarele:

În anul 1869, ȕice *Timpul*, era în Ungaria 1232 școli *populare curat germane*.

Astã-ȕi acest număr a scãdut la 668, pentru o populație de 1,600,000 locuitori Germani.

Dar și aceste 668 școli nu sunt germane, ci *maghiaro-germane*, de oare ce a treia parte din timpul școlilor este rãpit cu studiul silit al limbei maghiare.

Resultatul acestui fel de instrucțiune este, cã elevii nu se pot cultiva în deajuns nici într'o limbã nici în alta.

Toate încercãrile orașelor germane d'a-și înființa școli noi cu cheltuiala lor *aũ fost refutate*.

Despre universități *nici nu mai este vorbã !...*

Cele douẽ universități de la Pesta și de la Cluj sunt institute curat Unguresci, din cari ori-ce învățãmânt german este eliminat.

Maghiarii însă nu se mulțumesc cu atât.

Dupã un proiect ce s'a prezentat Dietei, în viitor toate comunele vor fi îndatorate a înființa asile de copii *Maghiare*, în cari va trebui să se trimitã ori-ce copil în etate de la 3 — 6 ani, dacã pă-

rintzii nu vor justifica că copilul se împărtășește, acasă sau alt-unde, de o supraveghiere permanentă.

Scopul acestei măsuri este *a maghiarisa copiii din cea mai fragetă etate*.

Este probabil, adaugă jurnalul din Berlin, că lupta dintre diferitele naționalități ale Ungariei se va încinge pe viitor în întregul Stat ungar cu o violență și mai mare; căci majoritatea populației unui Stat modern nu poate fi multă vreme apăsată de către minoritate, nici mai ales nu se poate răpi „*Limba — Obiceiurile și Cultura!*”

Aceste desvăliri ale jurnalului german privesc pe toate populațiile din Ungaria și streine de Ungurism, dară mai cu seamă pe Români, cari sunt de tot superiori și la număr și la virtuți pe lângă Unguri, și contra cărora mai cu seamă excepționala îndrăsneală Ungurească este pornită.

Tot *Allgemeine Zeitung*, deși cu oare-cari menagerii pentru Unguri, totuși nu esită a se pronunța categoric, că Româniii au dreptate în plângerile lor contra Ungurilor.

Reproducem aci următoarele din șisul jurnal.

„Numeroasele societăți culturale maghiare, societatea școlară Ungurească, prescripțiile privitoare la instrucția obligatoare a limbei maghiare în toate școalele țarei, înlăturarea din funcțiuni și din justiție a tot ce nu este maghiar, persecutarea acestora cari rămân credincioși naționalităților, nepermițându-le a înainta în funcțiuni publice, proiectul de asiluri pentru copii, războiul contra teatrelor și societăților nemaghiare, neglijierea a tot

„ce nu este maghiar din partea autorităților, în știință, artă, în viața publică, etc. sunt dovezi destul de clare că naționalitățile nemaghiare din Ungaria au motive de a se plânge și d'a fi îngrijite și neliniștite. ¹⁾”

De asemeni *Frankfurter-Zeitung* afirmă următoarele:

„Nu au nici un motiv Ungurii a se revolta de înființarea unei societăți culturale în București, care are un scop eminent cultural, și în zadar se vor căuta în statutele ei tendințe politice de acelea pe care i le substitue cei din Pesta“ ²⁾

Tot în *Allgemeine Zeitung* găsim un articol intitulat *Cechi, Germani și Unguri*.

Acest articol este rezultatul unei imposante adunări a partidului bătrânilor Cechi, sau partidul moderat.

Cechi și Germani, și ei ca și noi Români, ne îngrijim cu toții de măsurile mângâtoare ale naționalităților de către Unguri. Se adună, chibsuiesc și hotărăsc a se împotrivi, spre a dărâma asilele maghiarisatoare celor nemaghiari.

Guvernul și Germanii, citește acel articol, nu voește alt ceva de cât germanizare, și Cechii bătrâni le stau în ajutor prin politica lor de împăcare pe baza nimicirii dreptului de Stat boem.

„Dinastia însă ar trebui să învoiască acest drept de Stat, dacă voește să se menție pe tron; căci în fața marelui mișcări naționale, care a creat o Germanie mare și pe Italia, se poate prevedea că în cele din urmă *Austria se va contopi cu Germania*, ³⁾ *Ita-*

1) *Allgemeine Zeitung*, Ianuarie 16 a. c.

2) *Adevărul*, 16 Ianuarie stil vechiu a. c.

3) Cu alte vorbe Germania va înghiți pe Austria.

„*lienii cu Italia, și Români din Ungaria cu Români.*“¹⁾

„Singurele reazeme ale dinastiei vor rămânea atunci coroana lui Venceslaŭ și a lui Ștefan, care, acesta din urmă, s'a dobândit pentru Austria numai cu banii și sângele Boemilor.“

„Din nefericire însă Maghiarii procedează într'un chip *ucigaș și tâlhăresc* față cu compatrioții lor Slavi.

„Copii Slovaci se smulg părinților de la *etatea de trei ani*, ca să se *maghiarizeze*.

„*Acest infanticid național este ceva mai grav de cât sclavia Africană.*“²⁾ 1...

De la pressa nemțească trecem la cea francesă și găsim jurnalul „*Le Mémorial diplomatique*“ din Paris, vestejind asemenea conduita vecinilor noștri ast-fel : BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Intreprinderea de asimilare violentă începută de Unguri în Transilvania, a născut liga de unitate culturală Română din Bucuresci.

„Un singur lucru însă poate să mire pe cine-va, că această ligă nu s'a format mai curând față cu liga maghiară, care funcționează sub auspiciile guvernului din Pesta de mult timp deja contra școlilor, limbei, literaturii a mai bine de trei milioane de Români Transilvăneni.“

„Aŭ trecut aproape șase ani între constituirea societății de instrucție maghiară, care datează de la

1) Ideia de gintă, ce am emis-o la începutul acestei lucrări, e împărtășită de acest jurnal, și crede că e timpul.

2) Jurnalul *Timpul* din Bucuresci, 8 februarie a. e., copiat din *Allgemeine Zeitung*.

„30 August 1885, și 5 Februarie 1891 stil nou,
„dioda inaugurării Ligei Române.“

„Dar nu pentru prima oară se va dice, „mai
„bine mai târziu de cât nică-odată.“

„Românii din Ungaria și din Transilvania *trebuie*
„să se felicite că nu a întârziat mai mult. Ora su-
„premă trebuie să sune, și atunci ar fi fost în a-
„devăr prea târziu !...“

„Opera de maghiarisare e în adevăr condusă cu
„așa activitate de Liga maghiară (Erdetz-Magyar-
„Kultur-Egyelet), că actualmente ea numără mai bine
„de două-zeci mii aderenți împărțiți în 71 secțiuni,
„și dispune pentru agitație, care 'i este scopul, de
„peste *un milion lei*.“

„Să sperăm că în scurt timp *Liga pentru uni-*
„tatea culturală Română din București va avea
„cel puțin un număr egal de membri, dacă nu mai
„mult.“

„Ceea ce ne face să credem în triumful ei viitor,
„este *absoluta dreptate a cauzei ce a întreprins să*
„apere“.

„Fie-care Român liber din România să se gân-
„dească mai mult de cât ori-când la această ju-
„mătate din rasa lor, *persecutată în ce are mai*
„sacru.“

„*Pseudo-Civilizația-Maghiară* 'i proscie limba, 'i
„amenință Biserica națională, *aceasta nu se uită*
„nici o-dată !...“

„Este de datoria noii Lige-Române să facă, pe d'o
„parte să se intereseze toate clasele Regatului pen-
„tru ca ordinea și pacea să fie impuse, mai cu seamă

„în *Transilvania*, să nu se uite nici o-dată că aceasta fu *leagănul elementului etnic Român*.”

„Toți amicii libertății, partisanii unei drepte egalități, vor aplauda la eforturile ei, vor urmări cu simpatie mersul acțiunii ei, dacă aceasta va fi înțeleaptă, fermă, hotărâtă.¹⁾”

Tot în *Mémorial Diplomatique* din luna Februarie a. c. găsim sub titlul de : *Magyars et Roumains*, următoarele :

„Cele 15 sau 16 milioane de locuitori ai regatului transleithan, de parte d'a constitui forța Austro-Ungariei, din contra e prima cauză a slăbiciunii sale politice. Afară de Turcia, nici într'un Stat din Europa nu se întâlnesc atâtea diversități și puțină cohesiune, ca între elementele etnice grupate împrejurul tronului Habsburgilor.”

„Trei rase Europene, latina, slava și germana, și încă o rasă hunnofionistă, și unii și alții sunt chemați să și găsească fericirea în acest imperiū, eșit din căsătorii politice, de unde amorul absente nu prezintă imaginea Venerei afrodite, eșind în forma sa perfectă din sînul undelor.”

„Pe d'o-parte vedem pe Germani cu Cechi, pe Moravi, Polonezi, Rutheni, Români din Bucovina și pe Ilyro-Dalmați; pe d'altă parte sunt Maghiarii în număr de cinci milioane în luptă cu mai mult de cât zece milioane de Sârbi, Croați, Slovaci și Români din Transilvania și Ungaria.

„Reservându-ne d'a trata ulteriormente cestiunea

1) Jurnalul *Voința Națională*, Februarie 26 stil nou a. c

„eisleitaniană, ne mărginim de astă-dată a cons
 „dera mai d'aproape caleidoscopul etnic transleita
 „nian.

„De sigur nici-unul printre aceia cari ne cunoste
 „nu ignorează că supremația maghiară pleacă de l
 „1866, data victoriei Prussacilor la Sadowa.

„Maghiarii, popor înzestrat cu o mare energie
 „dară în același timp cu o ambițiune mai mare d
 „cât puterile lor, vedându-se favorisați de circum
 „stanțe, și-a pus în gând să asimileze toate elemer
 „tele ne-maghiare.

„Ei invoacă o pretinsă civilizațiune superioară,
 „care în realitate nu este de cât un slab reflect al
 „civilizațiunei.

„Cu alte vorbe nu aū nici civilizațiunea celor trei
 „rase de la ei, dară mai cu seamă să aibă forța
 „civilizațiunei generale, cu care să poată și ei la
 „rândul lor (Ungurii) să civilizeze pe alții.

„Lipsindu-le dară civilizațiunea, nu le rămâne de
 „cât exageratul lor șiovinism, *periculos ordinii pu-*
 „*blice.*

„Ast-fel că nimic nu este mai just și mai logic,
 „de cât rezistența Românilor și a Slavilor d'a se
 „lăsa a fi *civilizați de Maghiari*, când ei pot foarte
 „bine și foarte ușor a-și satisface direct necesitățile
 „lor morale și intelectuale.

„Maghiarii însă n'aū urechi ca să asculte ; ei per-
 „sistă în periculoasa lor întreprindere, care fatal-
 „mente va cădea într'un lamentabil eșec, din cauza
 „violentelor mijloace de cari se servă la desnațio-
 „nalisare.

„Nu este oare absurd și temerariu pentru Maghiari, a căror limbă, afară de vr'o cinci ori șase sute de cuvinte, este împrumutată din diferite idiome slave, și al căror buletin academic din Buda-Pesta se publică în limba germană, ca să poată fi priceput cel puțin de o parte a Europei, să caute a desnaționalisa cu forța popoare autochtone, împresurate din toate părțile de națiuni surori și independente.

„Pentru îndeplinirea acestei lucrări antiumane ei nu dă îndărăt la nici un mijloc. Presa Română și „Slavă persecutată, scoalele de naționalitate ne-maghiară puse sub sechestru.

„Animositatea lor se manifestă mai cu seamă contra Românilor din Transilvania și Ungaria, cari „din punctul *de vedere al numărului, constituie fracțiunea cea mai importantă a imperiului dualist.*

„Mult timp s'a întrebuințat ca Români să fie „priviți la curte ca deloiali, întorcând privirile lor „către Bucuresci; dar, de când s'a demonstrat că „sinceritatea nu este o virtute exclusiv maghiară, „Români nu tind de cât să-și amelioreze soarta în „l'mitele monarhiei. Decepția lor în acest sens 'i-a „împins și mai mult pe calea persecuțiilor din ce în „ce mai nedrepte.

„Ast-fel se explică că Români Transilvanii, în număr de trei milioane și jumătate, nu au nici-un reprezentante în parlamentul din Pesta.

„Ei nu au de cât trei jurnale politice, din cari „numai două sunt cotidiene. De ce libertate se bucură aceste jurnale ?

„La ce prosperitate pot aspira dênsele ?

„Le este impusă o cautiune de 25,000 lei, și pentru ori-ce anunț de inserat plătesc fiscului 75 centime.

„Iată dar de ce Români din Transilvania plătesc un cens de cinci ori mai mare de cât al celor-alți cetățeni Maghiari.

„Iată pentru ce jurnaliștii Români sunt condamnați și aruncați în închisore, în virtutea legilor și decretelor imperiale absolutiste ale Austriei din 1852, cu tôte că Transilvania a fost sustrasă de sub aceste legi prin constituția maghiară din 1867 și 1868.

„De aceea de curênd parlamentul maghiar a votat o lege, în virtutea căreia opera de *desnaționalizare* va fi de acum înainte accelerată prin creștiunea de școli maghiare pentru copii Români și Slavi de la etatea de 3 — 6 ani.

„Pentru realizarea acestor scopuri societățile numite „*Kultureylet*“ a obținut dreptul d'a percepe 3 — 5% din impozitul public pentru desnaționalizarea Românilor și a Slavilor, silind ast-fel pe *aceste nenorocite popóre să plătescă ele însăși maghiarisarea lor!*

„Și ce fac aceste popóre în fața atâtor persecuțiuni. Adastă ele remediul rêuului prin răbdarea lor, sau adastă binele din escesul rêuului ?

„Nimica nu scim, fiind-că suntem departe de ei. Credem însă că este de datoria lor să nu se isoleze, și să nu sufere fără a nu striga.

„Opinia publică Europénă, și mai cu sémă cea

„francesă, care a contribuit cu atâta curagiū pentru emanciparea Maghiarilor, nu va întârzi a se interesa de cauza lor.

„*Mémorial diplomatique* aduce deja acestei cauze „partea sa de influență, simțindu-se fericit a con-
„tribui la o operă așa de generoasă și atât de dréptă 1).“

Așa dar, când marii și civilizații noștri vecini vorbesc de intervenția Europei și de civilizația lor fumurie, e bine să citescă și jurnalele streine, în cari vor găsi condamnarea lor de opinia Europénă; condamnare care le spune să nu mai vorbescă de civilizație, căci sunt departe de a o înțelege, și să se pórte mai omenesce, dacă nu vor să intre din nou în întunerecul din care Francia i-a scos !...

Statistica. Mai 'nainte însă d'a aréta cu țifre populația fie-cărei naționalități din care se compune imperiul Austro-Ungar, și în parte al Ungariei, ne vor da voe *vitejii* noștri Unguri să le spunem, că scim noi cum fac ei statistica lor, și mai cu sémă perióda ultimă; ca să umfle țifra populației propriū disă Ungurésă, dovedind în aceeași vreme câte suflete laudă și iubesc pe drăguțul de împérat, fiind-că nu voesce de cât în limba unгурésă să audă, acest drăguț de împérat, lingușirile lacheilor sėi.

Funcționarii statisticii dar umblă din casă în casă, și după ce scrie numărul aflat în casă sau sub-șeful unei familii, întreabă pe fie-căre dacă scie un-guresce, și-l trece că scie un-guresce, *decī este Un-gur !*

1) Veđi jurnalul „Bucarest“ 11 Februarie stil nou a c.

Toți răspund că „*sciū Unguresce*“.

Să ȳică omul că nu scie, este persecutat în totă viața lui și în tot n mul lui ; căci nesciind, nu iubesc pe drăguțul de  mp rat.

Și  far  de aceasta, chiar de ar  ndr sni să ȳică că nu scie, în protocoalele statistice este trecut că șcie, fiind-că le trebuie populație mare maghiară, ca să scape de condamnarea lui Kossuth : a *maghiarisa pietrele*.

Cu acest mod Ungurii cresc mere . Populația dualistului imperi  este împărțită după limbă și după cult, și vom arăta aci în parte populația Austriei și în parte a Ungariei, ar t nd în urmă ce teritoriŭ ocupă fie-care din aceste populații ale dualistului imperi , atât în partea din Austria c t și din Ungaria.

Așa avem :

Populația după limb  în Austria

Germani	8,005,452
Bohemia	5,181,611
Moravia și Slavonia }	3,239,356
Polonezi	
Rutheni	2,794,554
Slovaci	1,140,548
S�rbi Croați	563,371
Italiani	668,653
Români	190,799
Maghiari	9,887
Total	21,794,231

După limbă în Ungaria :

Această populație este în total de 15,642,102. Dintr'aceștia vorbesc :

Ungurește	6,206,872
Românește	2,325,838
Germânește	1,887,371
Slovaci	1,797,563
Sârbi și Croați	2,325,747
Rutheni	345,187
Țigănește	79,393
Wenși	83,150
Armeneste	5,523
Alte limbi	33,668
Limbă streină	56,892
Cari nu vorbesc (copii mici)	499,898
Total	15,647,202

Populația după cult în Austria

Catolici Români	17,693,692
Catolici-Greci-Armeni	2,536,177
Orientali-Greci-Armeni	493,542
Protestanți	401,479
Israiliți	1,005,394
Alte religii	14,004
Din cari vechi Catolici	6,134
Total	22,150,412

Populația după cult în Ungaria

Catolici Români	7,849,692
Catolici Greci	1,497,268
Catolici Armeni	3,223
Orientali Greci	2,434,890
Evangelisti	1,122,849
Calvini	2,031,803
Uniți	55,792
Alte secte creștine	4,645
Israiliți	638,314
Altele	3,626
Total	15,642,102

Populația și suprafața de teritoriu

	<u>Populația</u>	<u>Chilom. patr.</u>
Austria de jos	2,330,621	19,893
Austria de sus	759,620	11,983.41
Saltburg	163,570	7,152 19
Stiria	1,213,597	22,427.77
Carintia	348,730	10,327.71
Istria	292,006	4,953.71
Carniola	481,234	9,955.33
Georiz și Gradisca	211,084	2,917.71
Triest și Teridor	144,844	9,462.00
Tyrol	805,176	26,685.94
Voralberg	107,373	2,602 28
Bohemia	5,560,819	51,948.18
Moravia	2,153,407	22,222.90
Silesia	565,475	5,146.85
Galiția	5,958,907	78,496 99
Bucovina	571,671	10,451.61
Dalmația	476,101	1,232.57
Total . .	<u>22,144,235</u>	<u>297,860,15</u>

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Populație și suprafață de teritoriu în Ungaria

Ungaria și Transilvania	13,728,622	279,749.7
Fiume	20,981	19.6
Croația și Slavonia	1,194,415	23,277.9 ¹⁾
Total . .	<u>14,944,018</u>	<u>303,047.2</u>

Așa dar populația ungară, alături cu cele-l'alte populații ne-maghiare, luate din punctul de vedere al vorbirii limbei Maghiare, ei sunt mai mulți la număr; și apoi am arătat mai sus în ce mod această țifără de 6,206,872 este formată, ca să ajungă a da față superiorității Ungurilor la număr.

De vom scoate din această țifără și o sumă de Români, Slavi și Germani, afară de frații lor (Un-

¹⁾ *Almanach de Gotha* pe anul 1889.

gurilor), Țigani, în număr de 79,393, pe cari 'i dăruim marelui familii Ungare, cât rămân Ungurii proprii dis ?

De vom consulta ori-ce geografie Europeană și declarațiile jurnalelor *Allgemeine Zeitung* și *Mémorial Diplomatique*, abia să rămâie cinci milioane Unguri.

Atunci ce fac ei în față cu 3¹/₂ milioane de Români de sub administrația lor, și mai ales în față formidabilei țifre de peste de ce milioane, adunate la un loc toate naționalitățile ne-maghiare și administrate asemenea de Unguri ? !

O coaliție a tuturor acestor naționalități făcându-se, așa este că voi, Ungurii, împresurați de toate părțile de inamici, fiind-că inamici sunt voă toți ne-maghiarii sugrumați de voi la lumina zilei, involuntariu veți deveni, apăsătorii de ați, apăsătorii de mâine, fiind-că nimeni nu se poate lăsa a fi asasinat fără a se apăra ? Și dintr'o luptă încinsă între de ce milioane cu cinci milioane, vai va fi de voi ! Mai cu seamă când cauza ce apăra cele de ce milioane este dreaptă și sfântă ca însuși Dumnezeu !...

Am adaos aci aceste țifre statistice, spre a demonstra că, din punctul de vedere numeric, nu sunt mai fericiți sâlbaticii noștri vecini, spre a'și însuși supremația asupra celor ne-maghiari, necum să poată reuși, cu toată legea lor votată, ca să stingă într'un viitor oare-care ori-ce naționalitate streină prin kistedovurile lor, spre a nu esista de cât Unguri !.. .

Sunteți dar prea urâți, prea rău nărăviți, prea

sëlbatici, ca Europa să vë priimească în sînul ei, așa cum voi voiți! !..

Conclusiuni. Și toate aceste sëlbătăcii Ungurii le esercită sub ochii civilisațiunii! !..

La toate aceste ne mai pomenite și ne mai auzite fapte unguresci, tăcea-va oare încă multă vreme bërâna și civilisata Europă, ca să nu dea mână de ajutor apësăților contra apësătorilor? !..

Uita-se-va încă multă vreme Europa la aceste cruđimi, cari se esercită înaintea ochilor ei, asupra unui popor care voește să-și apere *Biserica*, limba și naționalitatea? !..

Nobila și generoasa Franță, țară bine-cuvîntată de Dumnezeu, născătoarea atâtor iluștri cetățeni și apărători ai dreptății, îndura-va ea ca neamul Românesc să fie batjocorit de Hunni sau Ungurii de ađi? !..

Forța cea mare a Cristianismului este a îndulci moravurile, a apropria pe om de semenul sëu, a împărți dreptatea și veritatea egal între ei, formând ast-fel cu toții marea societate numită: *Omenire*.

Ei bine — asupra Ungurilor nici Cristianismul nu poate avea nici o influență; ei aũ rămas tot sëlbatici, cari se încälzesc de la sângele semenilor lor vër-sat de ei, ci nu de la poveștile blânde și duioase ale Cristianismului, care đice: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face“...

Prestigiul ce 'și a căștigat Cristianismul ađi, suferi-va el să asiste la scene atât de sângeroase, vëdënd cum se asasină lumea, numai fiind-că 'și apăără copii, familia și drepturile lor? !..

La toate aceste mësuri de moarte ale Ungurilor

toți tac, stau cu mâinele în posunar, ne dicând nimic.

Lumea a făcut războaie religioase, cestiuni de diverse persecuțiuni, aducând ca exemple pe Ebreii din diferite State ca victime.

Astăzi chiar Marea Angliteră voeste să impună Mării-Rusii o linie de conduită relativ la Ebreii Ruși.

Dar când naționalitatea unui popor 'i este răpită, să nu se ridice nici o voce pentru apărarea ei?!..

De ce tace regele Ungariei?...

Nu crede el că trebuie să fie egal părinte pentru toate naționalitățile, cari 'i-a dat puterea de a le fi rege?!..

De ce oare, când se strivesc naționalitățile, nu se scandalizează protectorii civilizațiunii? O să fie oare religia mai mare ca naționalitatea, de i-se dă preferință?!.

Dacă naționalitățile nu însemnează nimic, atunci amorul de patrie și cuvântul patriotism sunt nise lucruri deșerte!... Și dacă ar fi ast-fel, atunci de ce atâtea războaie, cari consumă atâta sânge omenesc, și atâția bani pentru apărarea de teritorii, independență, lege și naționalitate?

Religia ori patriotismul nu pot trăi de cât împreună, ambele es din sentimentul amorului pentru bine și frumos, un ideal și aceeași poezie simte omul în sufletul său pentru ambele.

La noi Români, *Biserica*, unde se cultivă religia, și *școala*, unde se cultivă limba și patriotismul, tot d'a-una au fost una și aceeași. În timpuri de restriște

politice, când școalele nu-și puteau exercita libertatea lor, tindele Bisericelor tot-d'auna erau transformate în școli, cari egalmente protegea religia și cultura Românismului...

-Dacă la strigătul dureros al pierzaniei naționalităților nimeni nu se ridică a împedica pe apăsători, atunci cei apesați să se ridice, — atunci Românii liberi, toți ca unul singur, să se scoale a apăra drepturile fraților lor Români de sub coroana regelui Ungariei, care nu are destulă putere să-i apere El contra sugrumătorilor lor.

Trebuie dar a nu mai adăsta de la nimeni, ci numai prin noi să lucrăm, și să încuragiăm veri-ce încercare de emancipare *generală-națională*; căci Ungurii de la 1869 nu numai că sunt aceiași ași, ba chiar mai îndrăsneți și mai nesocotiți ca ori-când...

Cred din convingere că natura Ungurului a dovedit îndestul *imparțialei Europe*, că ei nu pot lăcui între popoare cu *legi, virtute și cu dreptate*. Ei sunt departe a 'nțelege toate acestea.

Și, fiind-că natura lor și pune în imposibilitate a înțelege și practica dreptatea, pe care residă întreaga lume, nepricepere care este îndreptată contra noastră mai mult de cât contra ori-cui, de aceea am luat condeiul în mână, nu a-l transforma într'o armă de război contra Ungariei, căci în momentul când savanții și sapienții lumii țin congrese de pace, nu putem fi pentru război.

Voesc dar pacea, fiind-că o voește toată lumea,

ci nu doară că m'ași teme de răsucitele mustăți ale honvedilor Unguri.

Istoria spune că, de câte-ori s'aũ măsurat cu Români, aceștia le-aũ dat doveđi că știũ să-și ție sus și tare mândria națională.

Pace dar voim, căci ea este darul activității geniului omenesc în edificarea lucrurilor mari și utile omenirei, și resbelul este distrugerea.

Dacă însă condeii nostri pare a fi muiat în sânge în loc de cerneală — și sângele amintește răsboiul, — răsboiũ facem atunci în a ne apăra Biserica și limba cu puterea logiceii și a dreptului natural, ce'l are fie-care în sufletul seũ, drept pentru care lumea 'ntreagă se asociază să-l apere, când uragane se ivesc a-l nimici!... Rolul acesta e al dreptului ginților, născut din necesitatea de a păzi ordinea marelui familii „omenirea“.

Ordinea publică a marelui familii e turburată, când o părticică, cât de mică chiar dintr'enska fie, este apesată.

Nu voim a cuceri, și Liga Bucureșteană pentru cultura unității Române nu voesce, și cu toți noi Români din România Liberă nu voim de cât câștigarea drepturilor fraților noștri de sub administrația Maghiară, hrăpită hoțesște și tâlhăresște de acești venali vecini.

Lupta noastră dar este înțeleaptă și prudentă; căci nu tinde la nimic de cât la revendicarea drepturilor neamului nostru, ci nu la revendicare de teritorii.

Lupta noastră pe acest tărîm, departe d'a se in-

timida de aiurările și strigătele sëlbatice ale epilepticilor noștri vecini, din contră ea se va 'ncinge cu mai multă dragoste și căldură, ne oprindu-se de cât atunci, când vom fi terminat campania, făcând pe frații noștri sugrumați să respire acel'ași aer al sfintei Libertăți, ce neamul Românesc este învățat a respira !....

Dacă însă soarta va făcea ca condeile să se transforme în arme de foc, acest foc va mistui pe vitejii noștri vecini, precum tot-d'a-una i-a mistuit: de câte ori armele s'au încrucișat.

Voim deci o vecinătate pacinică, nu pentru că suntem mici și lacomi, cum ne numesc ei, ci fiindcă, cum am mai dis, nu voim cuceriri de *teritorii*, ci de *drepturi*.

Lăcomie e atunci. când tot dai cui-va la bunuri, și tot nu se mai satură; fraților noștri li s'a luat tot, voind acum să le ia și limba, — ca să se piarză ori-ce urmă de Români în țara *Divului Trajan*, *pîngărit de scârbosul și anti-deluvianul Ungur!*

De suntem un vecin mic, suntem așa în ochii înjectați de boala epileptică a Ungurilor, cari în desperarea lor furibundă nici nu vęd nici n'aud nimic din ce spune veritatea. Ei sunt 5,000,000 locuitori, și noi trecem peste această cifră; dacă nu suntem mai mari, dară cel puțin egali.

Dacă vă socotiți mai mari, ori și chiar mai puternici poate în slaba voastră minte, de cât noi, atunci de ce vă dați la spatele împăratului vostru, ținându-vă încă de pulpanele peticelor naționale, din care dualistul imperiū-regal este compus. Sunteți ca-

raghioși atunci, sunteți nisce clowni de circ d'a patra mână.

Sunteți de plâns asemenea, dacă vă bisuiți a vă declara vecin mare și puternic în puterea diverselor naționalități, cari fatalmente se găsesc înhămate la jugul vostru, și pentru cari o încrucișare de arme cu voi ar fi, matematiceste sigur, un desnodământ general al lanțului de sclavie, care ține legate atâtea popoare pline de viață și de viitor, de voi Hunni ori Țigani!...

Ar fi cea mai mare sărbătoare pentru toate aceste diverse naționalități a-și cânta fie-care imnul libertății lor.

Este curioasă trufia acestor nesocotiți.

Inchipuiți-vă că le-a intrat în cap și lor, că sunt un popor, ori o națiune, și, voind a se mai mări la număr, să maghiarizeze și pe ne-ungurii dintre ei.

Ne aducem aminte că ceva mai sus am reprodus, după jurnalul *Mémorial diplomatique*, între altele și faptul că jurnalul Academiei Ungare din Budapesta se publică în limba germană, spre a fi priceput d'o parte numai din Europa.

Ei ce fel de națiune sunteți atunci voi, când nu aveți limbă! dacă aveți, unde vă e mândria națională, ca să publicați lucrările savanților voștri în limba voastră proprie?

Unde vă e pretinsa civilizație, pe care voiți a o impune și altora, când voi sunteți condamnați a împrumuta altă limbă, pentru ca să vă poată citi lumea prostiile voastre.

Voiți să impuneți asilurile voastre Germanilor, cu a căror limbă vă făliți ? !

Voiți să dați civilizație Slavilor și Românilor, cari toți de la origina lor au avut și au și limba și literatura lor proprie ? !...

Aceasta nu se poate, voi sunteți de plâns !...

Națiune fără limba sa proprie nu se poate, sau, de s'ar admite că se poate, atunci trebuie alăturată altei națiuni, care are titule vechi și legale a justifica înaintea lumii civilizate că are dreptul a sta într'ênsa.

Și Țigani au limbă, dar sunt tot Țigani, trăind și ei, cum dă Dumnezeu, pe la ușile oamenilor.

Limba Ungurului dar este limba Țiganului, și de aceea Ungurului 'i șede mai bine și-l prinde a slugări la grajdurile cailor, cî nu să-și ia ton de civilizație.

Vă recomand dar să nu continuați a turbura ordinea și pacea acelor cari întru nimic nu v'a prejudiciat; căci alt-fel intervenirea diplomatică se poate întoarce contra voastră conform dreptului gintelor, și în interesul ordinei publice Europene.

Unguri au pus imparate pe toată suflarea Regatului lor, ca să aibă fondurile necesarii pentru realizarea maghiarisării tuturilor. *Cu bani Românesci dar ei omoară pe Români.*

Eu rog și conjur pe toți Români liberi, să lupte toți și din toate puterile lor pe tărâmul păcii, al legalității și dreptății, dând fie-care obolul său, ca să scape de moarte pe Români subjugăți.

Ungurii în șase ani au strâns peste un milion pentru succesul mișeliei lor.

Dar noi, cari apărăm o cauză atât de mare și de sfântă, să nu facem în scurtă vreme milioane pentru cultura neamului Românesc?!...

La lucru dar, Români, și să nu încetăm până ce cauza Românismului nu va triumfa, aruncând în negura uitării kisededovurile Ungurești împreună cu autorii lor.

Tenacitatea ungurească nu se poate învinge de cât cu perseveranță și iubire de Românism, de noi înșine, de neamul și de gloria noastră străbună.

Neamul din care se trag ei, n'a cunoscut în viața lor noblețea sufletului, și nu cunosc nici urmașii lor de ași, și nici nu vor avea sentimentele lor; nu cunosc cea mai mică poezie; toată activitatea lor nu este condusă de cât de prosa cea murdară, ca și origina neamului lor. Voiți dovedi și aceasta, dând loc mai la vale broșurei mele de la 1869.

Cine sunt Ungurii și cine sunt Români

Sub aceste cestiuni voim a răspunde unor pretențiuni Austro-Maghiare publicate în jurnalele din Viena și Pesta, și reproduse de jurnalul *Românul*. Așa pretind acele jurnale că poporul Român e un popor de porci. Domnul Român e un principe omogen popoului său. Aristocrația română 'și trage genealogia din cotețele porcilor. Insultă pe oficerii români, și întregul popor român, că este un popor de Țigani.

Ca să răspundem acestor cestiuni, vom face fotografia istorică a ambelor acestor națiuni, și datele și faptele istorice, iar nu noi, vor spune cine sunt fiecare din ele. Am fi lăsat acest adevăr, ce avem a reproduce, să rămâie scris numai pe paginile istoriei fie-cărei națiuni chiar, Cine sunt Ungurii și cine sunt Români, și pe care ei, inamicii noștri mortali, 'l scie bine,— dacă am fi fost dispensați de provocările lor triviale de prin jurnalele lor infecte din Viena și Pesta.

Ar fi trebuit ca cine-va să nu fi fost Român, ca să tolereze insultele lor temerare; și ar fi trebuit ca cine-

va iar să fie Austro-Maghiar, ca să fie capabil d'asemeni aserțiuni vile și meschine.

Numai o conduită nesocotită a guvernanților Unguri permite jurnalisticeii lor a crea țerii lor o atare situațiune de inamicia, în loc de concordie și pace, pe care Europa întreagă o caută, și pe care civilizațiunea crescândă a globului o dorește.

Dar să pășim în a demonstra cine sunt ei și cine suntem noi, lăsând toate acele espresiuni vile, cari infectă și aerul pe unde trec, pe seama autorilor lor și a tolerantilor lor, autori de nu pe față, dar certamente cotiși ai acestor calomnii și injurii, demne și bine meritate pentru Austro-Maghiari!...

Publicăm acest răspuns, și scim că n'are să străbată Carpații; dar cel puțin slugile Austro-Maghiare din România U'ltimilor comunicay stăpânilor lor imbecili, că sunt înșelați în cele publicate în infectele lor jurnale.

Aci nu este o națiune de porci, ci o națiune din coloniile marelui Trajan.—Aci sunt descendenții Romanilor, cuceritorii atâtor națiuni, Domnii Lumii și dictatori aproape ai Universului. — Aci e poporul lui Negru-Vodă, pe care Ungurul scie bine și de unde a venit. (An. de la Hristos 1274. Cantemir T. 1. p. 11).

Aci e poporul atâtor ilustri Domni Români, cari n'aũ cruțat ocașia a strivi pe Ungur și a-l face a-și răsuci mustața, gândindu-se ce-i de făcut, nu a ne învinge, dar a ne împăca, ca să le dăm pacea d'a trăi în armonie cu noi.—Aci în fine, aci e țara lui Mihai și Ștefan, cari aũ dat lecții Ungurului a ține

minte pe Român, cât Dumnezeu va ține pe pământ pe Ungur !... Aci,— aci este acea țară și acel popor, pe care istoricii voștri, Istfan și Bencö, o recunosc și dic, Istfan : *„Cele două Valahii, cari astăzi se numesc Moldova și Țara Muntenescă, cu Transilvania, le numia cei vechi Dacia. Și cum că s'aũ adus acolo coloniã Romane într'enska, afarã de monumentele cele nenumãrate ale antiquitãții, tăiate în piatrã și în marmurã, cari se aflã și acum, este mãrturiã și aceasta, cã locuitorii se servesc cu limba Romanã, care de și stricatã, însã este așa de asemenea limbei Italice—Spanice—Galice,— încât vorbind împreunã, se înțeleg între sine fãrã multã greutate“* și continuind Istfan cu descripția sa, aratã vecinãtãțile acestor țeri.

Asemenea Bencö dice : *„Ar trebui sã se compunã o carte întregã, despre obiceiurile, morala și ceremoniele Romãnilor, prin care s'ar putea arãta Romanitatea lor.“* — Tot Bencö continuind, face un resumat de traiul, morii și danțurile Romãnilor, prin care se dovedește, clar ca și lumina zilei, descendența lor din nobila gintã Romanã. (Veđi Magazinul istoric de d-nii Laurian și **Bãlcescu**, pagina 46 — 49).

Acesta dar este poporul Român, D-lor Unguri; istoricii voștri o spun, și voi astã-đi, pigmei de suflete, vã contradiceți, permițend jurnalisticiei voastre a insulta o națiune, un popor, de la care și prin care chiar voi astã-đi esistați !... Da !... Istoria afirmã cã din gintã Romãnã a trebuit sã nascã un Jónne Uniade, — sã se ridice pe tronul vostru cãđut sub Turci, și

să vă ridice, — să vă desubjuge, să vă facă mari; și să plângeți și astă-zi chiar moartea lui, dacă v'a mai rămas schîntee de recunoștință, voă, oameni căduți! — Să-l plângeți, cum l'ați plâns în trecut, după cum afirmă istoria și istoricii voștri Unguri. — 'Mi place a vă pune înainte tot compatrioții voștri, ca ei, iar nu noi — să vă spuie că sunteți suflete pigmee. Așa Ungurul Thurotz dice: „*Era în regatul Ungariei un militar generos, născut din o familie nobilă și luminată, din gintă Muntenească, Iónne Uniade, om răsboinic, și născut spre purtarea armelor și spre dreptarea lucrurilor de răsboi*”.

„Se dice că regele Sigismund, atâtat de numele și virtuțile tatălui acestui militar, 'l aduce din părți Muntenești, făcându-l locuitor al regatului său, dăruindu-i și posesiune perpetuă a fortăreței Uniade, și ast-fel acest Iónne Uniade, din dignitate în dignitate Maghiară, ajunsă să fie omul pentru Unguri, care să-i facă a repurta atâtea victorii, să le umple templele de prada inamicilor, și să fie în fine primul dintre Unguri, care a arătat că armata Turcilor se poate înfrînge și se poate învinge. — Această lecțiune mare de brav militar și de eroi, un Român a trebuit s'o dea Ungurilor. — Un Român a trebuit să vie în mijlocul Ungurilor, ca să-i învețe arma, — să-i învețe cum se câștigă **victorii**, să-i învețe cum să scuture **jugul** și să țină **Independința!**.. Iată ce este poporul Român, D-lor Unguri, istoricii voștri o spun; am lăsat pe ai noștri, ca să nu diceți că ne favoresc.

Thurotz continuând, și în acord cu Bonfin, 1 Ungur, dice:

„*Jónne Uniade, născut din părinți Români, locuitori în locurile Dacilor, întunecă pe cei-alți bărbați Unguri, în lucrurile militare. — Moartea lui Uniade a fost plânsă de toată lumea, amar de toate popoarele Ungariei, de Turci chiar, inamicii lui. — Sultanul Mahomed, auzind de moartea acestui mare om, 'și-a aplecat capul, și plângând a dis, că de la începutul veacului n'a mai fost un asemenea om sub vre-un alt rege*“.

Aceștia dar sunt Români, și plângeți mai bine din nou pe Jónne Uniade, care nu mai este între voi, să vă ridice încă o-dată din sălbătăcia și miseria, în care v'a lăsat civilizațiunea și progresul, trecând pe lângă voi, ca pe lângă nisce elemente ne-priimitoare de civilizațiune, lăsându-vă în imbecilitatea care vă duce la peire, sau la ce a-ți fost mai nainte d'a fi Românul Uniade între voi, prada și batjocura celui mai forte!!!!....

Să continuăm în istorie, ca să luminăm cestiunea și mai bine, demonstrând domnilor Maghiari, că toate cele pretinse de ei sunt inerente Austro-Maghiarilor, și se potrivesc foarte bine cu portretul lor. Așa dic Austro-Maghiarii, că poporul Român e un popor de porci!... Deși am dis destul până aci asupra acestui punct, dovedind nobila origină Română; dar să continuăm, ca să înbuibăm pe orbii noștri inamici cine sunt, și cine suntem. — Așa vă întrebăm noi, cine sunteți voi? — Și cu istoria vă răspundem: Sunteți o națiune **barbară**, cărora destinul vostru v'a dat sentimentul **mișelii, devasta-**

țiunei, despotismului, distrugerii, toate condițiunile barbariei; vă trageți din neam barbar, din **Hunnii** — și aceștia din Calmuci, așa dice Ungurul Anton Bonfin. V. Cantemir. t. 2. p. 42.

V'am dis barbari, și aceasta am învățat'o tot de la Ungurii voștri; așa un istoric Ungur dice „*Atila, Domnul Hunnilor (Ungurii de adî), sculându-se cu toată ceata barbară asupra Răsăritului, ca să intre cu pradă în Misia și Srachia, cetățile ce erau pe malul Dunării pentru paza împărăției contra Barbarilor, pe unce dintr'aceste cetăți Hunnii (Ungurii) le-au fărâmat; iar Theodos, sculându-se cu oaste contră-le 'i a învins și respins, (an. 427. V. Cant. 2. p. 45).*

Am căutat cu multă scrupulositate, împins de zelul d'a sci adevărul, să vedem dacă istoria coprinde vre-o dată istorică, vechie sau mai recentă, când Ungurii să fi fost stăpâni pe aceste locuri, pe al căror popor adî 'l calomnie cu atâta furoare și aroganță, demnă d'un barbar, și mărturisesc că n'am găsit. — Nemulțămindu-mă însă a lăsa lucrul numai cu aceasta a mea declarațiune, am recurs la autorități istorice, luând în ajutoru-mi pe Domnul Moldovei, Dimitrie Cantemir. Negreșit că acest istoric, împins de acel'ași sentiment d'a stabili adevărul, a căutat, tot ca să se convingă, dacă acești barbari au avut vre-odinioară aceste țeri în stăpânirea lor, și cu multă siguranță, în opul său istoric, T. 2. p. 25, începând dela germinea Maghiară, se exprimă ast-fel.

„*Voind a face istoria lui Atila mai pe larg, a vedea toți cititorii că, de și mare și lat a fost pojarul acestui*

„bărbat, însă toți scriitorii câți noi am putut vedea, cât și alții, unul măcar nu pomeneste că Atila să fie fost stăpân, ci numai că a ajuns și ajungea din când în când pe aci cu prada, ca nisce barbari ; și repede erau alungați.“

Să pășim la alte dovezi : Trajan cotropind cu desăvârșire locurile Dace, învingând umilitisim pe Decebal, îngâmfatul rege Dac, și esterminând veri-ce speranță Dacă de re'nviere, spun istoricii în acord, că spada Romană redusese pe acești be'atorî la cea mai simplă espresiune, ast-fel în cât, de și Trajan coronă astă victorie cu lauri și columna sa, ce 'i-o ridică Senatul, a trebuit însă, să-și rupă vestmintele sale chiar, că să lege plagele bravilor săi soldați ; căci nu mai aveau nici pânză, e atât de mulți erau vulnerații ; tot pe atâta însă Dacii nu mai rămăsese nici cine să cultive pământul chiar, ceea ce decise pe marele împărat Trajan a aduce coloni din Roma, a popula deșertele locuri Dace. Aceasta este atât de adevărat, că istoricii se întrec care mai de care a-i da nisce culori mai vii.

Impăratul Trajan, minunat în luptele și victoriile sale, bătând crunt pe Daci, deșertă Dacia de toate puterile sale, o face o provincie, împlând'o de cetățeni și de veterani belatori, și ast-fel toată Dacia s'a descălicat de Romani ; iar Dacii ce mai rămăsese în viață, s'aū retras până la unul în fundurile țerei Ungare. Aceasta ce s'a dis până aci, s'a dis de Iónne Sambucius, istoric Ungur, care s'a ocupat cu istoria nației sale.

Trecând d'aci în Cronica Românilor, iată ce gă-

sim în T. 1. p. 7 : „Terminând Trajan faimosul pod de peste Dunăre, trece în Dacia și-i bate atât de crunt, că n'a mai rămas nici cine să lucreze pământul, și ast-fel Trajan fu nevoit să aducă lăcuițeri în Dacia, oameni bravi și femei din toată lumea Romană.“

„Locul acesta, unde astăzi este Moldova, Țara Muntenescă, tot Ardealul cu Maramureșul și țara Oltului, drept Dacia este.—Trajan, împăratul Romei, al șaptelea după August Cesare, de neamul său Spaniol, coprinzând scaunul împărăției după Domițian, cugetarea sa intimă pentru interesele imperiului său prima fu la slăbirea Dacilor, cari tari se făcuse cu predecesorii săi, încât bir chiar lua de la Romani din timpul lui Domițian. Acum Trajan se decide atât să scuture astă rușine de plata birului, cât și să estermine odată est popor supărător imperiului său.—Și după mai multe lupte cu Decebal craul Dacilor, bate mortal perind chiar Decebal, și Dacii rămași în viață sunt goniți în fundurile țerei Ungare, și ast-fel atunci marele Trajan aduce colonii Romane, mai mulți ostași, să lăcuiască țara Munteniei și Moldovei până la Dunăre, până pe sub Munți și până în Marea Neagră, și de la apa Nistrului până iară sub Munți, și ast-fel s'a făcut decălcătura Romană.“ (Vezi Letopisițile Moldovei de D-l M. Cogălniceanu. T. 1. Cap. III, p. 15). Acest adevăr se poate vedea mai pe larg în istoricii cari au scris viața lui Trajan și în istoricul ungar Bonfin.

Tot v'am dis, D-lor Unguri, că sunteți barbari, sălbatici, și spuindu-vă că am învățat'o tot de la voi,

probându-vă aceasta ; ei bine, mai vă dăm aci o dovadă culeasă tot de la istoricii voștri ; iată cum se exprimă ungurul Thurotz : „Către anul 376 un nou „soiū de barbari se vĕrsă peste Dacia și sili pe Goți „să treacă Dunărea. Aceștia fură *Hunnii*, cei mai „SELBATICI dintre toți câți au cunoscut veacul „de mijloc ; cu toate acestea Români nu se putură „îndupleca nici de aceste FIARE de oameni, ca „să și părăsească patria lor. “

Ast-fel dar vedeți că Hunnii au fost singurii cei mai sĕlbatici din evul međiū, apoi am probat, de și o să mai probăm mai la vale, că Hunnii descind din Calmuci și aceștia din Mongoli, ađi Țigani, răspândiți mai în toate unghiurile Europei, și din Hunni apoi făcuți voi, prin urmare **Țigani**, și cei mai sĕlbatici după declarațiunea lui THUROTZ sunteți voi, d-lor Unguri.

Cred că v'am arătat destul, d-lor Unguri, cine sunt Români și cine sunteți voi ? V'au spus'o destul de clar Ungurii voștri, că sunteți sĕmĭnță **Hunnă-Calmucă-Mongolă-Țigană**, și Români, tot Ungurii voștri au spus'o, sunt gintă Latină, sĕmĭnță nobilă.

Să mai vă dăm încă o dovadă și ultima despre toată demonstrațiunea până aci, care nu face de cât a fi în concordanță cu declarațiunile istoricilor voștri.

Așa D-nu J. T. de Saint-Germain, în cartea sa intitulată : „La Trêve de Dieu“ în titlul „Invasiunea barbarilor“, dice că :

, Hunnii sunt un popor FEROC al Asiei centrale și cari se suposă a fi Mongoli ; au CAPUL MARE

ȘI DIFORM, ochii mici, spatele strîmb, ei sunt No-
mași și FOARTE MURDARI...!

Tot D-nul Saint-Germain mai adaogă: „Nu voiū
da signalmentele cleor de astă-di, pentru ca să nu
lovesc pe nimeni. Contactul civilisațiunei a amendat
și a ameliorat aparența lor; de și întîlnim pînă chiar
în SALOANE MONGOLI (Maghiari) foarte pre-
sentabili, cari consimt a saluta, dar ei aū conservat
vechile lor obiceiuri, și se recunosc încă după fisio-
nomia și obiceiurile lor: CĂCI CINE SE TRÂN-
TESCE P'UN FOTOLIU CU AROGANȚĂ FĂRĂ
A FI PRESENTAT? MAGHIARUL!...”

„Cine dă brînci trecătorului, ca să treacă el? —
Maghiarul!... Cine îți dă fumul țigărei pe la nas
fără a se închieta? Maghiarul!... Cine în fine
comite tot felul de IMPERTINENȚE fără a voi
să scie ce face? — Tot Maghiarul!...”

Ei bine iată ce sunt Maghiarii.

Lăsînd această parte pînă aci, trecem înainte la
altă imbecilă și infamă pretențiune Austro-Maghiară.

Obiceiurile, limba etc. încă sunt trăsuri întime ale
portretului unei națiuni. — Ei bine, limba voastră, cu
care vă presentați pe scena jurnalistică, acolo unde
se cere eleganța vorbelor, veracitatea faptelor etc.,
încă este o dovadă că aparțineți gintelor barbare,
strămoșilor voștri Hunni.

Aci voim să vă spunem lipsa voastră de respect,
care se datorează unui cap coronat, verî-care ar
fi, espresiuni ce eū nu le mai repet, și pe cari pana
voastră vilă le aruncă asupra suveranului Români-
lor. — Espresiuni aruncate asupra suveranului, fiind

aceleași aruncate și peste poporul său ; căci este evident că, poporul și suveranul său fiind una, este identitate între ei. Suveranul nu este de cât esența unei națiuni, sau acumularea suveranității morale și de exercițiu a unui popor încredințată unei singure persoane, destinată de acea națiune a conduce aceea ce se poate numi carul social. — Ast-fel dar, fiind unul și acel'ași lucru, Poporul și Suveranul, voi inamici, ați fost consecinți a ne insulta în tot ; dar și noi la rândul nostru suntem tot consecinți spunându-vă, că v'am arătat cine este poporul Român și care este origina sa.

Mai aceleași argumente dar avem a vă da, culese tot din istoriă, spre a vă demonstra cine sunt și au fost suveranii Românilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Așa dar nu sunt atât de departe timpurile lui **Ștefan cel Mare și Mihai Bravul, și nu s'a șters de loc suvenirea intrării lui Mihai Bravul în Alba-Iulia, și nici că se va șterge vre o-dată !! i...**

Nu s'a șters de loc suvenirea anului 1600, Maii 6, când acest erou se întoarce în Alba-Iulia cu coroana a trei țări surori — Luptele și victoriile repurtate de acești Suverani contră-vă nu sunt uitate încă.

Dacă reproduc lupte și date istorice, în cari voi ați înghițit veninul morții, aceasta o fac pentru a spune generațiilor viitoare, ce ați fost și cine sunteți. Asemenea, dacă adăogim câte-va cuvinte în apărarea suveranului nostru maltratată de voi, este a vă pune pe voi în cunoștință de fapte, ce pare că cu intenție le ignorați. Genealogia familiei sale destul

de cunoscută numai orbii și stupiții n'o pot vedea și pricepe! — Și voi chiar în inimele voastre inamice nouă, când în viața voastră veți avea un moment de sinceritate (de se va putea aceasta), pe care nu-l veți putea confia nici chiar singurătății camerei voastre de repaos, nu veți putea nega că este fiul unei familii regale, un nobil prin ereditate, și Soveranul unui popor dintr'o gintă nobilă și bravă, după cum s'a demonstrat până aci, și căruia foarte cu drept i s'a confiat coroana lui Ștefan și spada lui Mihaiu Bravul!...

Nu s'a șters nici suvenirea, și în istoria tot stă data 1683, Iulie 13, când a trebuit să înduplecați pe Domnul Românilor, Șerban Cantacuzino, să fie aliatul vostru, ca să scăpați Viena de Turcii cari o înconjurase.

Aducevă-ți aminte de crâncena bătălie de la Baia, unde regele vostru Mathias a fost greu vulnerat, fiul lui Mainat Han, comandante, prins rob. Asemenea comandăntele vostru Hrotin împreună cu alții, tăiați.

Aceștia dar sunt Domniii Românilor. Deschideți istoria voastră, nu cea generală, și vedeți cum unгурul Bonfin vă spune că sunteți Hunni căduți din Calmuci, și aceștia Mongoli, adă Țigani! — Ne faceți că suntem Țigani!? Fără să vă aduceți aminte că Ungurii voștri vă spun că voi sunteți **Țigani**, și **Țigani are să vă lase civilisațiunea, care trece pe lângă voi ca și valurile furtunoase ale unei mări înfuriate, cari isbite de câte o stâncă se sparg fără nici un efect!**

Să trecem deja a vedea care este genealogia Aris-

tocrației la Români. — Să vedem este așa cum o brevetează Ungurii, sau sunt pure calomnii, și cu mult curagiū și siguranță istorică răspundem, că este calomnie și ignoranță Maghiară-Hunnă-Calmucă-Mongolă, ađi Țigană.

Să definim vorba Aristocrație, ca să putem veni treptat la probațiunea genealogiei sale.

Așa dar vorba aristocrație — vine de la vorba Elenă *Aristos*, care însemnează cel mai bun, cel mai capabil, cel mai virtuos.

De unde apoi, fiind-că acești virtuoși făcea serviciile țării în toate ramurile de serviciū, s'a numit *Cratia*, direcție tare, aceia cari aveau direcția, de unde apoi, combinate aceste două vorbe de *Aristos* și *Cratia*, adică cel virtuos care avea cârma, s'a numit *Aristocrat*, și în fine *Aristocrație*, — un drept, care aparține fie-cărui Român, și nu un drept de nascere; căci onestitatea, probitatea, caritatea și cu un cuvânt virtutea, de și se nasc o-dată cu individul, însă nici o regulă fără excepțiune, căci mulți camenii sunt și malhonesti. — Așa un tată poate fi virtuos și fiul său nu. (V. Isahar, p. 34). Aceasta dar este aristocrația. — Apoi după vremuri și circumstanțe, individul *Aristos*, *Virtuos*, care era pus în treburile țării, în miliție, în justiție, administrație sau cler, etc.; — pentru zelul, activitatea și onestitatea sa, ce punea în exercițiul funcțiunei sale, ce-î era confiată, Suveranul după atunci le oferea câte o dignitate, care era alipită persoanei virtuoaase sau *aristos*, — care o meri-

tase. Ast-fel că, cu moartea persoanei investită, pentru serviciile sale, cu vre-o dignitate oare-care, murea cu sine și acea dignitate; aceste dignități diferea în mai multe grade, și treptat individul se urca pe scara ierarhiei, atingând cele mai mari dignități; așa *Produl Purice* debută ca *Prod*, și termină cariera sa ca *Movilă*.

Popa Stoica debută ca *Popă* și devine *Farcași*.

Rareșii e urcat la tron, abandonându-și plasa pescăritului.

Nestor lasă plugul, debută ca *paracliser* la *Să-rindar*, și termină ca mare *jurisconsult* și mare *Vornic*.

Ast-fel dar, încă o dată, cei aristos, virtuoși, luați la cârma Statului pentru serviciile lor, li se aliea personalmente câte o dignitate, care apoi mergea de atingea după circumstanțe cele mai înalte dignități; — aceste grade, adunate la un loc, forma aceea ce numim și astăzi *clasa Boerească* sau a *Boerilor*; prin consecință dar am venit a vedea ce este Boer, care este genealogia sa, și de unde venea el?

Boer vine de la substantivul *Belum*, război, și Belator războinic; căci toți cari ducea războiul țării contra inamicilor, erau boeri, și toți Românii sunt Boeri; căci, când țara avea păs, toți lăsa plugurile, lăsa afacerile lor de țară sau oraș, încingea spada, lua arma a scăpa moșia de vrășmași!...

Toți dar erau boeri și belatori, și prin urmare aristocrați!... *Bellum* dar este origina *Aristocrației* Române, și boeri și aristocrați au fost toți

acei cari au intrat cu *Mihaiu Bravul* în *Alba-Iulia*, si boer mare a fost acel *Mihaiu*, care v'a făcut a înghiți veninul morții, când densusul ridica spada asupra-vă, și pe care voi în mod **mișelesc** l'ați omorît.

Un boer mare era un oștean mare, un boer mic un oștean mic; o casă de boer mare era o școală, unde se învăța arta belică și, în pace, artele, științele, literile și propagarea limbei, singura armă care poate învinge arma fizică cea mai abilă.

Câți Ruși nu se educară după urma boerilor noștri în Universitățile Române. Nu e locul aci, c'am pune măcar în resumat cât a contribuit pentru arte — științe, litere etc. *Boerii Enachie Văcărescu, Golescu, Brâncoveanu, Câmpineanu, Scarlat Grădișteanu și alții.* Aceștia dar sunt aristocrații și boerii Români; în timp de rebel umilea pe cutezătorul ce ridica arma asupra moșiei lor, și în timp de pace se ocupa a nobila și civilisa inimele Române, pregătindu-le pentru viitor a fi mai tinere și mai ardinte pentru dorul țerii lor!... (Pentru toate aceste comentarii ale genealogiei aristocrației veți *Isahar de venerabilul D-nu Ioan Heliade-Rădulescu*, titlul *Boerii și Ciocoi*).

În fine boer, și boer mare și aristocrat mare, a fost Domnul Moldovei *Ștefan cel Mare*, care v'a arătat a ținea minte, și voi și copii copiilor voștri, origina aristocrației și *Boeriei Române la crâncena luptă de la Baia*, unde *Aprodul Purice* dintr'un purice se face *Movilă*, pedepsind amar cu moartea pe comandantele vostru *Hrotin*, care, înșelat în speranțele sale că va bate pe *Moldoveni*, a cutezat să tur-

bure pacea și să calce hotarul lor. Luați istoria și citiți ceea ce s'atinge de această luptă, și vedeți ce a făcut Enric IV armatei sale: „Îmi va sluji de lecțiune și de ertare, căci i-am pus în gura eroului Român!”

Da, luați istoria și o citiți, de nu voiți să credeți ce vă spunem noi tot cu istoria. Individii pier, istoria însă rămâne, și ea este sinceră, spune și da fie-căruia ce este al său.

1893 August 16
Pitești

